

(Dossier.)

L'acció té lloc a Barcelona?

Toni Casares

Els articles i materials que conformen aquest dossier s'han escrit arran del cicle d'espectacles i activitats que, sota el mateix nom, es va organitzar a la Sala Beckett la temporada passada.

La idea de dedicar les tres produccions d'una mateixa temporada a un teatre amb referències locals ben evidents (i la de presentar aquestes produccions dins d'un cicle que servís per reflexionar sobre el tema) va anar prenent forma al llarg de successives converses amb diferents autors i directors de teatre en què sorgia, de manera espontània però insistent, el mateix debat sobre les mateixes qüestions: ¿Té (o ha de tenir), el teatre, una dimensió sociopolítica? ¿Peca, el nostre teatre contemporani, d'una excessiva ambigüïtat referencial? ¿Està o no renyida la universalitat amb el localisme? ¿És (o ha de ser) conscient, el creador, de la seva faceta com a constructor de cultura social i ideologia? ¿És realment efectiva, aquesta faceta? ¿Quin lloc ocupa el teatre, actualment, en la jerarquia dels llenguatges de la ficció? I, ¿quina és, al cap i a la fi, la funció real del teatre en el nostre temps? ¿Per què escrivim i fem teatre?

No cal ni dir que cap d'aquestes preguntes (sobretot les últimes) no té una única resposta, si és que en té alguna, i que, encara menys, la simple organització d'un cicle específic sobre el tema en un espai com la Beckett no resol cap debat, sinó que més aviat l'alimenta. Però d'això es tractava, i per això es va fer; per compartir les inquietuds i els dubtes amb altres creadors, amb l'opinió pública i amb els espectadors.

Les tres produccions que van configurar el gruix més important del cicle i que havien d'ajudar-nos a fer més extensiu el debat van néixer, doncs, de tres encàrrecs molt concrets a tres autors diferents. Es tractava que escrivissin una obra de teatre l'acció de la qual tingués lloc a Barcelona, i que això fos ben explícit en el text i en l'espectacle a través de referències concretes a llocs i/o personatges, elements escenogràfics, etc. Res més. Pel que fa a la resta, llibertat absoluta, excepte, evidentment, en els condicionants del tipus de producció que els proposàvem: petit format, treball en complicitat amb un director, etc.

El resultat van ser aquests tres espectacles: *Do'm*, d'Enric Casasses, dirigit per Albert Mestres; *Barcelona, mapa d'ombres*, de Lluïsa Cunillé, dirigit per Lourdes Barba; i *Plou a Barcelona*, de Pau Miró, dirigit per Toni Casares. Pel que fa als espectacles, el cicle es va completar amb una producció invitada (*Vides de tants*, d'Albert Mestres, dirigida per Joan Castells) que s'havia estrenat uns mesos abans al Sitges Teatre Internacional i al Tantarantana Teatre, i que s'ajustava perfectament a les condicions que havíem marcat per al cicle.

A més d'aquests quatre espectacles, el cicle «L'acció té lloc a Barcelona» va incloure altres activitats, com una marató de lectures dramatitzades de textos breus, escrits per alumnes de l'Obrador i per altres autors amb la mateixa condició de concreció referencial a Barcelona; i, finalment, una jornada d'encontre i debat que, amb el títol «Barcelona / Ficcions lliures», va reunir creadors de distintes disciplines com ara el teatre, la narrativa i el guió televisiu; la trobareu àmpliament explicada i reportada per Esteve Miralles i Eva Comas, en dos dels articles d'aquest dossier.

El dossier inclou també el text inicial que va servir per presentar la idea del cicle al públic i als mitjans de comunicació, un article de Carles Batlle, un d'Albert Mestres i un de l'especialista nord-americana en teatre català contemporani Sharon Feldman, que, de fet, és la segona part d'un assaig seu anterior intitulat *La Catalunya invisible*.

Es tracta, doncs, d'un conjunt de materials teòrics que, al voltant del tema de la major o menor concreció referencial en el nostre teatre contemporani, aborden qüestions com ara el localisme, la idea de ciutat i de país o l'ús dels registres lingüístics en escena, però també el nivell de qualitat de la nostra ficció, la seva dimensió social o el perquè de l'escriptura teatral en un temps de comunicació multimèdia.

Sense ànims (ni capacitat, d'altra banda) d'extreure'n gaires conclusions, sí que es pot dir que el cicle ha fet el seu fet i ha tingut una molt bona acollida entre la professió, l'opinió pública i el públic més especialitzat. El debat, evidentment, continua viu; més o menys. ■

Un cicle de teatre local a la Sala Beckett

Toni Casares

Al teatre dels vuitanta i els noranta se li ha criticat molt sovint la manca d'atenció als problemes i les circumstàncies de l'actualitat. Com si, massa ocupat a definir-se i acotar-se ell mateix, el teatre hagués obviat els assumptes de la col·lectivitat i s'hagués oblidat de la realitat damunt la qual opera. Moltes de les obres d'aquests anys defugen la concreció en les referències a l'espai, al temps i a les circumstàncies socials de les situacions que plantegen. Els personatges no tenen noms concrets, són *Ell*, *Ella*, *Dona*, *Home*... Els llocs on transcorre l'acció solen ser genèrics, indefinits: *la ciutat*, *una carretera*... Els autors no gosen circumscriure les seves ficcions a paisatges massa propers o reconeixadors, potser per una voluntat de major universalitat per a les seves obres o potser, més probablement, per tal d'evitar que la seva història no sigui llegida com a exemple de res ni com a *llició* per a ningú; tal com manen els cànons d'una visió atònita i perplexa respecte el món, pròpia de finals del segle XX.

(Pausa.20) Dossier

Però el teatre té una innegable dimensió social i ciutadana. És un espai de trobada i de mutu reconeixement; un ritual de pactes i complicitats i, per tant, ha d'esbandir-se del damunt les pors i els complexos i ha d'oferir-nos, als espectadors, la possibilitat que ens hi reconeguem. Hem de trobar a l'escenari els nostres llocs, els nostres carrers, els nostres noms, les nostres paraules, les nostres pors, les nostres il·lusions, les nostres circumstàncies.

És cert que agraïm un teatre que ens acosti més al dubte que no pas a les veritats absolutes, i que no ens agrada gens que ens imposin una moral o un pensament pretesament únics i inqüestionables des dels escenaris. Aplaudim, sí, el creador que té en compte i respecta el nostre dret a participar activament en el joc de la creació de sentits en l'obra d'art; però també ens agrada que l'autor se serveixi dels elements que els espectadors compartim amb ell, els d'una mateixa realitat social i cultural de la qual formem part ell i nosaltres, i que ens permet, precisament, de jugar al mateix joc. Al costat dels llenguatges de la cultura de masses, el teatre és un joc gairebé familiar o, com a mínim, eminentment local. Potser aquesta és la seva sort i la seva desgràcia. El cas és que en la majoria dels casos, l'actor que veurem a l'escenari possiblement és del nostre mateix barri, de la mateixa ciutat, d'aquí, del país... Podríem aprofitar-ho, no? Potser d'aquí uns anys ja no tindrem la meravellosa oportunitat de riure'ns d'un tipus que, mira per on!, ens recorda el nostre pare, el nostre sogre, el nostre president... Per la manera de parlar, per les coses que diu, per com les diu o, simplement, per com es diu el personatge.

A la Beckett hem volgut dedicar bona part de la temporada 2003-04 a un teatre de referències explícitament locals. Volem trobar Barcelona a l'escenari. Mirar-la, redescobrir-la, reinventar-la, riure'ns d'ella, o plorar-la... Saber parlar de la nostra pròpia ciutat pot voler dir aprendre a comprendre el món. Hem demanat als autors que ubiquin les seves ficcions i el seu imaginari dins el marc concret i reconeixedor de la nostra ciutat i de la nostra època. I s'hi han atrevit.

(Text de presentació del cicle «L'acció té lloc a Barcelona»)

(Pausa.20) Dossier